

Den 6te danske Landmandsforsamling i Aalborg.

Alerede ved Forsamlingen i Kjøbenhavn henledes Opmærksomheden paa Aalborg, som Mødested for den næste Forsamling; Flensborg blev imidlertid dengang foretrukken. Ved Forsamlingen i Flensborg 1854 blev derimod Aalborg saa at sige valgt med Enstemmighed til Sæde for dette Aars Forsamling, og en Localcomitee udnævnt, bestaaende af Grev Frys til Frysenborg, Overkrigscommisfær Brant h til Klarupgaard, Stiftamtmand i Aalborg, Kammerherre Stemann, Forpagter Bøggild og Ræmner Wulff. Af disse modtog imidlertid Kammerherre Stemann paa Grund af Svagelighed ikke Valget; Comiteen valgte derfor som femte Medlem Overauditeur Qvist i Aalborg; Grev Frys var Formand.

Forsamlingen var først bestemt at afholdes fra 1ste til 6te Juli, men paa Grund af Høsten og et stort Hestemarked i Randers, der afholdtes just i de Dage, blev Tiden senere bestemt fra 24—28 Juni.

Som man kunde forudsee, blev Forsamlingen talrig besøgt, idet den talte 1042 Medlemmer. Af de tidligere afholdte Landmandsforsamlinger talte den første Forsamling i Randers (1845) 322 Medlemmer, den anden i Odense (1846) 626, den tredje i Aarhus (1847) 467, den fjerde i Kjøbenhavn (1852) 1242 og den 5te i Flensborg (1854) 422 Medlemmer. Næst efter den Kjøbenhavnske Forsamling

er saaledes den i Aalborg den talrigste af de hidtil afholdte Landmandsforamlinger.

Idet vi med Hensyn til Dyrskuet og de Huusdyravlen nærmest vedkommende Spørgsmaal henlede Læjernes Opmærksomhed paa den nedenfor optagne Afhandling af Hr. Lector Prosch, have vi dog i den efterfølgende Udsigt over Discussionerne, for ikke at forstyrre Oversigten, omtalt alle de forhandlede Spørgsmaal.

Den første Mødedags-Morgen den 24de Juni forventedes fra Sjælland adskillige Deeltageres Komme med et Par Dampskibe, men da disse paa Grund af Uveir om Natten først naaede Aalborg noget efter Middag, udsattes Mødets Aabning til Kl. 4. — Etatsraad Nyholm til Baggsvogn valgtes til Forsamlingens Formand med 233 Stemmer; Kammerherre Sehestedt Juel til Raunholdt til Vice-Formand med 110 Stemmer.

De egentlige Discussioner indledes den følgende Dags Morgen, idet Formanden foreløbigt satte under Spørgsmaal, om Forsamlingen onskede at dele sig i Sectioner; efterat der fra Præsidiets Side var yttret, at en saadan Forholdsregel vilde fremkalde en ikke heldig Adspjaltelse mellem Deeltagerne, besluttedes at opgive den.

Derefter freedes til Behandlingen af det første Spørgsmaal paa Dagsordenen: Have de, efter den nærmere Forbindelse med England, foretagne Forsøg paa at forbedre vort Kvæg med dette Lands forskjellige Racer svaret til Forventningen, eller antager man det for rigtigst, ved rationelt Opdræt at forbedre vort eget saavel Malke- som Fedekvæg, uden Indblanding af fremmed Blod?

I Discussionen, som indledes af Overkrigscommissair Branth, deeltog Amtmand Grev Schulin, Proprietair Valentiner, Khr. Sehestedt Juel, Kammerraad Andersen, Propriet. Weinschenk, Lector Prosch, Godseier v. Ladiges, Prof. With,

Prof. Tscherning, Proprietairerne Niis og Pind, Jægermester Undall.

Blandt andet oplystes, at der til Ringkjøbing Egnen er med Landhuusholdn. = Selskabets Bistand forskrevet en Tyr af Galloway = eller Angusracen; denne Race udvikler sig hurtigt, er trivelig og giver ret gode Mælkeøer, om den end især udmærker sig som Fedekvæg og ved sin fortrinlige Bygning; den giver, ligesom den jydsk, ypperligt Rjød. Til Ringkjøbing Egnen agtes forskrevet endnu en Fuldblodstyr af Galloway = Racen, da man har været ret tilfreds med den tidligere erholdte.

Som Ulemper ved Ayrshireracen, der paa flere Steder er indført, nævnedes: at der især i Begyndelsen havde viist sig megen Dødelighed blandt Kalvene og at Tyrene ikke gjerne vilde springe om Vinteren, eller i Stalden; deane Race har desuden givet mindre Mælk end flere af de bedre indenlandske Mælkeracer. — Nogle til Raunholdt i Fyen indforskrævne Ayrshireqvier have imidlertid viist sig meget lovende; de ere lette at holde, staae kun en kort Tid sene; her har ingen Vanskeligheder viist sig ved at faae Tyrene til at springe i Stalden; Afkommet udmærker sig ved en smuk Bygning, saavel som ved Melkerighed; en 4aarig Ko giver 8 Kander Mælk. — I Bensjssel have Tillægsdyr af Ayrshireracen gjort megen Nytte, navnlig i Henseende til Melkningen og ved at forplante smuk Bygning paa Afkommet.

Naar de hidtil iværksatte Forsøg med det fremmede Blod ofte have givet et mindre heldigt Resultat, da er viist Aarsagen væsentligen at søge i de nye uvante Forhold, hvori de indførte Dyr sættes, navnlig i Henseende til Clima og Leve- maade. Man har desuden jevnlig begaaet Misgreb og i alt Fald ikke givet sig tilbørlig Tid til at afvente Resultaterne af en fremadskridende Forædling igjennem flere Generationer, fortsat med den nødvendige Energie, Sagkundskab og Intelligents, forenet med tilstrækkelig pecuniaire Resourcer og med et bestemt Maal for Dø.

En Taler oplyste, at Capitain Karr paa Tüschentz havde ved Hjælp af engelske Tillægsdyr forskaffet sig en ualmindelig smuk Besætning, men som neppe kunde maale sig med det indenlandske Dvæg, naar Talen er om Udbyttet af Melken, og derfor blev erstattet ved indenlandsk Dvæg, da en Forpagter overtog Gaarden.

Flere Talere samstemmede i at erkjende Bigtigheden af, at vi fortsatte Bestræbelserne for de indenlandske Dvægstammers Forædling ved Hjælp af de bedste Tillægsdyr, vi besidde iblandt vort Lands egne Racer, hvis Fortrinlighed ogsaa i Udlandet er bekjendt; af disse Racer fremhævedes til Mallning Anglerqvæget og det syenske Dvæg; men Sagen maa ledes med megen Omhu og Udholdenhed; Han- og Hundyr bør passe for hverandre, de forskjellige Stammer behandles principmæssigt efter deres eiendommelige Egenskaber; en strengere Sondring iagttages mellem Malke- og Fede-Racerne.

Det næste Spørgsmaal var: Er der ikke her i Landet Trang til en forandret Straffebestemmelse for Skovforbrydelser, begaaede paa privat Eiendom, og er der ikke Anledning for Landmandsforsamlingen til at indgaae til Regjeringen med en Udtalelse i denne Retning?

I Discussionen deltog bl. a. Forpagter Bøggild fra Loftegaard, Aherre. Wichfeld til Engestofte, Gaardeier Knudsen fra Taastrup, Forpagter Gastrup fra Langeland, Proprietair Pind fra Tustrup, Propriet. Eckart, Jægermester Undall, Pastor Hornemann. Paa givne Anledning oplyste Sidstnævnte, at der til hans Præstekald (St. Jørgens og Sorup ved Svendborg) hører nogle Smaastove, som for en stor Deel ere blevne ødelagte ved Tyvehaand; en stor Mængde skjonne Bøgetræer ere navnlig i Lobet af faa Aar borttagne, og denne Udaad, som han ei har kunnet afværge, øves endog temmelig aabentlyst og paa en Maade som en Voldsgjerning.

Ogsaa fra andre Egne saasom det nordlige Jylland og Thorseng oplystes, at lignende Skovtyverier drives i et be-

klageligt Omfang, vistnok for en Deel som Følge af de derfor satte alt for lempelige Straffe, der ligesom føde og nære Ringeagt for Eiendomsretten, som i mange Almuesfolks Dine ikke gielder for Træerne i Skoven. Omkostningerne for en Skoveier ved at forsølge denne Art Forbrydelse staae ikke i Forhold til hvad han i heldigste Fald opnaaer; — ofte øves de blot af Ondskab eller Raadhed; — den yngre Opvæxt er stundom meest udsat. — Da desuden Skovene for en Deel gaae over i Selveierbondens Besiddelse, formeentes skarpede Lovbestemmelser at være end mere onnelige. Det yttredes deels: at disse ikke fandtes nødvendige for Lolland og Falster, deels: at Skovtyverier ere meget astagne i Aarhus Egne.

Til Forsamlingen henstilledes, om der fra dens Side burde foretages noget i denne Sag, enten ved at andrage den for Regjeringen igjennem en af Folkets Repræsentanter paa Rigsdagen, eller ved en Forestilling fra Præsidiumet, i Forsamlingens Navn, til vedkommende Ministerium. — Det Sidste vedtoges.

I Anledning af Spørgsmaalet om den bedste Fremgangsmaade ved Opdyrking af Moser, Kær og Heder fandt Udtalelser Sted af Proprietair Weinschenk, Godseier v. Ladiges, Kammerraad Rasmussen, Forpagter Bøggild, Proprietair Westenholz, Forpagter Gastrup, Pastor Neergaard og Raadmand Boye. — Ved Opdyrking af Moser og Kær fremhævedes Bigtigheden af en tilstrækkelig Vandudgravning; hvorhos dyb Pløining og Anvendelse af Sandmergel anbefalede. Fra Hertugdømmerne nævntes Exempler paa Draineringens Nytte paa Mosejorder. — Ved Valget af Fremgangsmaader, der følges ved Opdyrkingen, bør de locale Forhold være det Afgjørende. — Hvor der er et tykt Lag af Morjerd, anbefales Jordskorpens Forbranding efterat den er afflaaret og opstablet som Torv; men Brandingen maa foretages med Varsomhed, da den ellers kan gjøre Jorden ufrugtbar for Fremtiden. — Ved Brandingen befries det raa Jordsmon fra Garvestof og andre deri værende for Bege-

tationen skadelige Bestanddele; Afken virker frugtbargjørende. Det skal have viist sig, at hvor Brænding ikke har fundet Sted paa Enge eller Moser, der ere tagne under Dyrkning, have de derpaa producerede Afgrøder, navnlig Straafoderet, været mindre tjenlige til Opfodring. — Ved Brændingen sættes Jorden i en Tilstand, der gjør den bedre stiftet til, deshurtigere at bringe Erstatning for de paa Dyrdyrkningen udlagte Penge. — Men paa den anden Side kan det vel indrømmes, at hvor Localiteterne ikke ere desheldigere, kan Brændingen, om den end bringer Fordele for Diebliffet, let virke ødelæggende siden og saaledes blive til Skade for Efterkommerne.

Ved Tostegaard, hvis Tilliggende udgjør en Deel af den nordlige Bildmose, har man paa Mosejorder afflaaret Tuerne, som derefter bleve bortførte; Raps og Hvede ere lykkes godt paa saadanne Jorder. Det bemærkedes, at Mosen ligger høiere end de tilgrændsende Agermarker.

Forhandlingerne over Spørgsmaalet: hvilke Forandringer bør vort Sædskifte undergaae for at give en god Indtægt og vedligeholde Jordens Frugtbarhed? indledeedes af Propriet. Valentiner, og i Discussionen derover deeltog ogsaa Godsejer v. Ladiges, Propriet. Pind, Forpagter Hastrup, Pastor Neergaard, Proprietairerne Friis, Weinschend, Petersen og Koch.

Jordens Bestaaffenhed og dens Produktivitet maa især tages i Betragtning ved Sædskiftets Bestemmelse; og man bør stadigt have for Die, at Jorden ved Gjødning og god Behandling gjengives, hvad der tages af den. Derhos bør man være betænkt paa at stride til en passende Overgang fra de nu bestaaende Driftsmaader til en successive fremadskridende Roedyrkning; mange Variationer kunne herved tilstedes.

v. Ladiges oplyste, at Roeculturen tiltager i hans Egn (mellem Ekernføerde og Kiel), hvorhos han nævnte en Roear, som især foretrakkes der.

I mange af Landets Egne har det desværre viist sig, at Kloveren ikke længere vil lyffes saaledes som tidligere. Til at modvirke denne store Ulempe anbefales: et længere Sædeomløb og en hyppigere Gjødsfning. — Kloversygen har viist sig baade paa den tidlige og den sildige Klover og hvad enten den er saaget ublandet eller blandet med Græsarter. — Kunstige Gjødningsmidler, navnlig suur phosphorsuur Kalk, have givet god Kloverafgrøde; for at sikke sig en saadan, anbefales ogsaa at gjødsle i Udlægssaaret og at anvende en passende Vexling ei blot med Sædarter, men ogsaa med Gjødningsarter; man bør i det Hele altid være opmærksom paa, hvilke af disse sidste Jorden især trænger til. — At fordele Gjødningen mere, end hidtil brugeligt, igjennem den hele Rotation, formeentes ogsaa at være tilraadeligt.

Forhandlingerne over Spørgsmaalet: Hvilket Slags Heste svarer det bedst Regning for Landmanden at opdrætte? indledes af Propriet. Weinschenk; desuden deeltog deri: Professorerne Tscherning og With, Lector Prosch, Propriet. Pind, Baron Blixen Fineke, Overkrigscommissair Branth, Propriet. Schjott, Gaardeier Knudsen fra Taastrup, Kammerjunker Rosenkrantz fra Lemvig, Prof. Jørgensen, Khrre. Schestedt Juel, m. Fl.

Bl. a. udtaltes, at det foreliggende Spørgsmaal allerede tidligere har været meget omdebatteret, men Sagen er af saa indgribende Vigtighed, at den opfordrer til fortsat moden og fleerfædig Overveielse, for at der om muligt kunde af de forskjellige Anstuelser vindes mere afgjørende Resultater. — Alt ved den første Landmandsforsamling (i Randers) var Sagen paa Bane; derfra udgik Forslag, der stjendedes Regjeringens Opmærksomhed; men mellemkommende Conjuncturer forhalede Sagens tilfredsstillende Ordning.

Valget af de Hesteflag, hvorpaa især bør lægges Vind i de forskjellige Egne, maa væsentligen beroe paa disses locale Forhold; de mindre Jordbrugere gjøre bedst i at holde sig til de Slag, der baade for dem selv og for Staten ere de

tjenligste. Staten maa derimod mere see hen til, at Hesteavlen ordnes saaledes, at de forskjellige Fordringer, der fra Kjøbernes Side gjøres, kunne tilfredsstilles. Imidlertid maa Regjeringen vogte sig for at optræde som Formynder for de private Opdrættere. — Grundprinciperne for de senest, navnlig ved Loven af 31te Marts 1852, trufne Forholdsregler til Huusdyravlens Fremme formeentes at være ret tilfredsstillende. Da Jorkshireracen passer bedst til den jydsk Hests Bestaffenhed, maa det ansees heldigt, at denne Race er valgt til Landhesteavlens Forbedring. — Desuden bør Staten holde enkelte Fuldblodshingste; men de maae være bedre, end enkelte af de tilforn hidkomne, idet disse have viist sig ufrugtbare. — Fuldblodet er nødvendigt til en fremadskridende Forædling, men Tillægsdyrenes Udvalg og deres Benyttelse maa stee med meget Overlæg; og forresten maa vedblives med at anvende Halvblodet, der nu i flere Aar er benyttet med Held, saa at Hesteavlen virkelig kan siges at være i Fremgang, fornemmelig i Jylland; men der skal længere Tid til, inden de Resultater kunne naaes, som man eftertragter; navnlig findes nu et større Antal af gode unge Heste, end tilforn, og de forskjellige Fordringer, der gjøres af Kjøbere, det være sig af Heste til Kjøre-, Ride- eller Arbeidsbrug, ere nu lettere at tilfredsstille. Herimod bemærkede dog Baron Blixen-Fineke, at det ifølge hans egen Erfaring er vanskeligere nu end før at faae det Slags Heste, man just attraaer; derhos oplyste han, at der nu indføres mange Heste fra Sverrig. Han ønskede at erfare Forsamlingens Udtalelse om hvorvidt Loven af 31te Marts 1852 har viist sig gavnlig eller ei, og om Hesteavlen er i Frem- eller Tilbagegang. Ifølge Afstemning i Forsamlingen vedtoges imidlertid, at ingen Afstemning herom skulde finde Sted.

Lector Projch beklagede, at der fattes os tilfredsstillende statistiske Data vedkommende Hesteopdrættet og Hestehandelen her i Landet, saa at det nu ikke er muligt, med Bestemthed at afgjøre, hvad vi have, hvad der endnu mangler, hvilke

Slags Heste der især ere Gjenstand for Efterspørgsel og Udforsel, m. m. Landbosforeningerne kunne og ville, efter hans og flere Taleres Formening, yde deres velvillige Bistand til at faae dette Savn afhjulpet, saa at man erholdt et samlet Resultat af de factiske Forhold og af de hidtil gjorte Erfaringer; man kunde da bedre komme til Viished om, hvorvidt den offentlige Mening saavel som personlige Anskuelser bør skjænktes Tiltro. Nogle andre Medlemmer indrommede det Ønskelige i, at faae en saadan paalidelig Statistisk tilveiebragt; men meente, at saadant maatte medtage en ikke kort Tid, og at det var godt, hvis man kunde enes om, hvad der for Diebliffet maatte være at gjøre til Hesteavlens yderligere Opkomst, inden slige statistiske Arbejder naaede deres Fuldbendelse. — Desuden bemærkedes, at det vilde være vanskeligt, om ikke umuligt at tilveiebringe paalidelige Data i den Retning, idet man f. Ex. sjældent faaar at vide, hvilken Anvendelse der gjøres af de mange Heste, der sælges paa Markederne.

Prof. With oplyste, at han, uanseet Vanskelighederne ved at tilveiebringe en hippologisk Statistisk, stadigt har søgt at indsamle de dertil nødvendige Materialier, og at han navnlig har henvendt sig til Landbosforeningerne og Andre for at erhverve nyere Oplysninger om Resultaterne af de nyere Bestræbelser i Huusdyravlen. Han udtalte derhos det Ønske, at der ved disse Foreninger foranstaltes Stamtavler indrettede, et Ønske, hvori flere Medlemmer samstemmede. Som Aarsag til den sildige Udgivelse af hans aarlige Rapport over Dyrskuerne etc., nævnedes han den sene Indsendelse af Beretningerne fra de locale Comiteer; saaledes er den sidste Beretning for afvigte Aar først indkommen i Slutningen af Marts.

Baron Bliken Fineke formeente, at de attraaede statistiske Efterretninger burde søges erhvervede under Regjeringens Auspicer.

Prof. Jørgensen beklagede, at de nyere, vore landoekonomiske Forhold vedkommende Arbejder, som ere udgivne fra det statistiske Bureau, ingenlunde ere paalidelige, hvortil

Grunden især er at søge deri, at de fra Landmændene opgivne Data ikke altid svarede til det Factiske, vistnok fordi de befrygtede, at der ved de Oplysninger, som Regjeringen indsamlede, tilsigtedes nye Paalæg eller en Forøgelse af de gamle. Han fremhævede derfor, hvorledes det navnlig afgang af Landbostanden selv om de statistiske Oplysninger, som man turde vente snart igjen vilde blive samlede angaaende Agerdyrkningsforholdene, vilde blive nøiagtige eller ikke. At indgaae med Andragender til Regjeringen i disse forskjellige Retninger, saaledes som det fra flere Sider foresloges, fandtes imidlertid mindre nødvendigt, idet man tør forudsætte, at vedkommende Autoriteter ville ved de nu i Forsamlingen stedfundne Udtalelser finde sig opfordrede til at skjænke det omhandlede Anliggende deres Opmærksomhed og til at foretage de fornødne Skridt i Sagens Interesse.

Hermed sluttedes det første Discussionsmøde.

I Mødet Torsdagen d. 26de Juni satte Formanden under Spørgsmaal, om de Eiere af Huusdyr, for hvilke Præmier bleve givne ved Dyrskuet den 27de d. M., bør forpligtes til at beholde de belønnede Dyr i det mindste i et Aar for at de kunne komme til Afbenyttelse for indenlandske Opdrættere. Dette vedtoges ved Pluralitet.

Fremdeles vedtoges, efter Omstændighederne at opgive et Par Excursioner til Omegnen, der vare paatænkte at skulle foretages ved nærværende Sanimentkomst.

Det første Spørgsmaal paa Dagsordenen angik Agerbrugets Forhold til Havedyrkningen og beggees større Samvirken. Forhandlingen herom indlededes af Handelsgartner Frisenette, som bl. a. yttrede, at Dyrkning af Marken og Kjøkkenhaven bør gaae Haand i Haand; Kartofler og flere andre Bærter, som før kun produceredes i den sidste, have ved en udvidet Cultur fundet Vej til hiin. — Da Træfrugterne kunne finde Anvendelse i Landhuusholdningerne, burde de skjænkes større Opmærksomhed end hidtil.

Almindeligen antages, at især Landebyskolelærerne kunde indvirke gavnligt i deres Kredes til Havevæsenets Fremme; det synes derfor ønskeligt, at de paa Seminarierne modtog nogen Veiledning i Havedyrkning, saa at de siden kunde blive istand til at undervise Bønderbørnene deri. Justitsraad Fjellstrup stadfæstede, ifølge sine tidligere Erfaringer, Nytten heraf, og fandt det gavnligt, om Skolelærerne erholdt nogen Uddannelse ogsaa i denne Retning, noget, som allerede for endeel Aar siden virkeligen fandt Sted i det mindste ved et enkelt af Landets Seminarier, nemlig det i Borris, der senere er ophævet.

Iøvrigt troede man, at den nye Landbohøiskole ogsaa burde antage sig Havevæsenets Befordring iblandt Jordbrugerne, om end indirecte, ved at der sørgedes for, at Eleverne bibringes Interesse for og Kundskab til Sagen.

Forhandlingerne om hvad der videre burde ske til Drainingens Fremme navnlig ad Lovgivningens Vej, indledes af Kammerherre Richfeld; — deri deeltog isøvrigt: Grev Frys, Proprietair Valentiner, Landmaaler Marschall, Gaardeier Knudsen i Taastrup. Førstnævnte erindrede om, hvor meget der i England og Frankrig er gjort fra Regjeringens Side i dette Anliggende; men tillige om, at Forholdene ere der meget forskjellige fra vore. I England trangte Landmændene til at støttes efterat de i mange Aar bestaaende ældre Kornlove omfiden bleve ophævede; og i Frankrig kunde allerede Befolkningens urolige Character motivere at Regjeringen ved Pengelaan kom Landmændene til Hjælp i deres Higen efter at faae Drainingen bragt i Gang. I Danmark er denne Grundforbedring paabegyndt i en ikke ringe Maalestok af enkelte mere formuende større Eiendomsbesiddere, som erkjendte dens store Nytte for deres Jorder. Til dens almindeligere Iværksættelse ere de Nivellementskort, som Generalstaben optager og udgiver, af stor Betydning; men med den til dette Arbejdes Udførelse bestemte aarlige Sum 10,000 Rd., vil det neppe kunne ventes bragt til Ende

før om 80 Aar; det formenes derfor onstelig, at en flækkeligere Sum bevilgedes til at sætte Staben istand til med større Kraft at paastynde et ogsaa i landoekonomisk Henseende saa vigtigt Foretagendes Tilendebringelse, der muligt kunde ventes naaet om 20 Aar naar Tilskudet fra Statskassen forøgedes til 40,000 Rdlr. aarlig. — Vandlovgivningen trænger derhos til gennemgribende Forandring, hvilket er en nødvendig Betingelse for vort Agerbrugs og særlig for Drainingens videre Fremme. Navnlig maatte tilstødende Grundeiere kunne tvinges til uden Godtgjørelse at bortskaffe det skadelige Vand, der ikke lader sig aflede uden igjennem deres Jorder, og til den Ende at forsynne disse med Vandledninger, som i det mindste indtil en vis Dybde f. Ex. 4 Fod kunne modtage Vandet og føre det videre. — De nuværende Landvæsen=commissioner burde reorganiseres, navnlig saaledes, at deres Virksomhed ikke indskrænkes til at være blot mæglende, men i fornødent Fald tillige dømmende; en teknisk dannet Mand maatte derhos yde dem sin Bistand. — Appel af de affagte Kjendelser maatte kunne skee til en Overlandvæsen=Commission. — Til at foretage det aarlige Syn af Vandløbene burde og vælges saadanne Mænd, der ere bedre skikkede til at udføre dette Hverv, end de Vandsynsmænd, som nu havees.

Forsamlingen overdrog til Præsidiatet at indgive til Indenrigsministeriet en Forestilling om Ønskeligheden af Forandringer i Lovgivningen om skadeligt Vands Afledning.

Forhandlingen om, hvorvidt Regjeringen burde sørge for at der kunde erholdes duedige Teknikere til Udførelse af Drainingsanlæg indleddes af Propriet. Valentiner; isvrigt yttrede sig herom: Civilingenieur Hansen, Prof. Jørgensen, Pastor Reergaard, Propriet. Schiøtt, Landmaaler E. Møller Holst, Riobmand Braff, Propriet. David, m. Fl.

Bl. a. udtaltes, at der burde havees flere kyndige Ingenieurer, som kunde lægge Plan til Anlæggene, hvis Udførelse isvrigt kunde skee, under behørigt Tilsyn, af Arbejdere, der vare tilstrækkelig indøvede i Haandgrebene. —

Det maa paaastionnes, at adskillige af de Mænd, som lade større Drainingsanlæg udføre, modtage unge Menneſter, især af Almueſtanden, fra Landets forſkiellige Egne, til praktiſt Op- lærelſe og Indøvelſe i de derved forefaldende Arbejder; Nyttens heraf har alt ved mangfoldige Leiligheder viiſt ſig, og naar hermed fremdeles forſattes i den nærmeste Fremtid, vil Landet paa en ſimpel og lidet bekoſtelig Maade ſnart være forſynet med et nogenlunde tilſtrækkeligt Antal af ſlinke Drainings- arbejdere. — Forſaavidt der maatte være Trang til flere, the- oretifk og praktiſt uddannede Teknikere, da tør det vel haabes, at denne Trang, der især turde være følelig for de mindre Befiddere, der ønske at draine, ogſaa ſnart vil afhjælpes idet nu ikke ſaa yngre Mænd ſærlig lægge ſig efter dette Fag. — Adskillige Stemmer forenede ſig i at udtale det Ønſke, at Landmændene burde aabnes en lettere Udgang til at blive forſynede med Drainrør uden en alſfor overdreven Bekoſtning, hvortil Regjeringen kunde bidrage, ved enten at nedſætte eller, helſt, at ophæve Indforſelstolden paa Rørene. — Derimod vare Meningerne deelte om, hvorvidt Regjeringen burde paa en mere directe Maade virke til Drainings Fremme, navnlig ved at yde Pengelaan dertil. Imidlertid syntes der juſt ikke i Forſamlingen at herſke nogen overveiende Stemning for, under de nuværende for Landmændene gunſtige Conjuncturer og paa en Tid da der paahviler Statskaſſen ſtore Udgifter i andre til Almuehedens Tarv ſigtende Diemed, at anerkjende Nødvendigheden eller Tilraadeligheden af at Staten ſkulde yderligere ſtaffe Reſſourcer tilveie i den antydede Retning, hvorved meget vilde riſikeres. — Holſteens Exempel viſer og, at Regjeringens Biſtand i ſaa Henſeende ikke er fornøden; derimod tør det ventes, at den ſom hidtil vil række hielpſom Haand paa anden Maade hvor det behøves, ſaaſom ved for- beredende Nivellements under vanſkelige Terrainforhold.

I Belgien har Regjeringen paa en Maade været forud for Landmændene i Drainingsſagen, ſom derfor har vundet god Fremgang der; hos os ſtaaer imidlertid endnu meget til-

bage at gjøre inden vi komme saa vidt som Belgien, hvis Agerbrug befunder sig paa et høiere Stadium, hvor Drainingen hører mere hjemme.

Offentlig Paaskjønneelse burde tildeles de Landmænd, der udmærke sig ved Draining; — Afgang dertil staaer aaben for Enhver, der med tilfredsstillende Beviisligheder anbefales Landhuusholdningselskabet.

Godseier v. Ladiges tilbød at forskaffe flinke Drainingsmestere, der forstaae at udføre, hvad de paatage sig uden at gjøre store Fordringer.

Grev Frys til Frysenborg indledede Forhandlingen om, i hvilken Dybde og Afstand Drainrørene bør nedlægges, og om Draining, hvor der findes Ahl; herom yttrede sig desuden: Godseier v. Ladiges, Propriet. Valentiner, Landmaaler Marschall, Amherre. Wichfeld, Justitsr. Fjølstrup. — Som passende Dybde for Rørene nævnedes $3\frac{1}{2}$, høist 4 Fod, med en Afstand af 8 Favne; dog turde en større Dybde stundom være nødvendig naar man tilstrækkeligt vil befrie sig fra Grundvandet. Hvor Rørene ligge for nær ved Overskorpene, risikerer man, at de naaes af Planternes Rodder. Draining i 5 til 6 Fods Dybde kan imidlertid neppe betale sig. — Hvor Rør af ifkun 1 Tommes Lysning ere anvendelige, maae de helst foretrakkes, da de mindre let forstoppes, end de Rør, der have større Vidde; de befrie Jorden meget bedre end de hidtil brugelige Brakgrøfter fra det skadelige Vand.

Ved de betydelige Drainingsanlæg, der ere foretagne ved nogle Frysenborgske Gaarde, har det viist sig, at forsaavidt der fandtes Ahlunderslag og dette er blevet gjennembrudt, trække Rørene ligesaa godt som andetsteds, hvor ingen Ahl findes, ligesom de drainede Jorder ogsaa i første Tilfælde have givet jortrinlige Afgrøder. Ahlen forekom i meget forskjellig Tykkelse, saasom fra 4 Tommer til 1 Alen eller derover.

Som en væsentlig Fordeel af Drainingen nævnedes, at Jordsmonnet ved den opnaaer en høiere Temperatur.

I Discussionen om Betydningen af Malkerøernes Speil og om dette's Arvelighed deltog Propr. Fraas, Kammerraad Andersen, Propriet. Bind og Mariboe, Lector Prosch, Gaardeier D. Kirk, Propriet. Valentiner og Weinschenk, Prof. Tscherning, Propriet. Riis, m. Fl.

Der yttredes bl. a., at Guenon's vidtledte Classification neppe er aldeles nødvendig for at vurdere Speilets Betydning, der alt viser sig meget tidligt hos Qviekalvene. — Gode Malkerøer med et slet Speil ere at ansee som Undtagelser, medens et godt Speil almindeligviis forekommer hos de bedre Malkeracer. — Ved det nylig afholdte store Dyrskue i Paris vare netop disse Racer de, der befandtes at have et smukt Speil. — Dyrenes Bygning bør vel ikke lades uændret, men den takkelige Form er dog ved Malkeqvæget noget underordnet, medens Speilet er et mere afgjørende Moment ved Bedømmelsen. Den saakaldte „Magneste“ Nare i Yveret pleier at være stærkt udviklet hos de bedste Malkerøer. — Nogle Talere tilraade dog, at der ogsaa tages tilbørligt Hensyn til en regelmæssig Bygning og anføre Erfaringsdata for, at Røer, som intet godt Speil have, dog malkes rigeligen. — Andre lagde Vægt paa, at man ei alene maa see hen til Melkens Qvantitet af en Ko, men tillige og fornemmelig til dens Qvalitet. Speilets Talsmand menes at være gaaet til Yderligheder. — I Jylland har det viist sig, at mange Røer have vedblevet at malkes godt lige indtil de fattes paa Fedestalden, hvorfra de efter 3 til 4 Maaneders Forløb solgtes til Slagteren.

Naar der er Tale om Melkeudbytte, da bør det opgives med et Gjennemsnitstal i det mindste for et heelt Aar.

Fra den ene Side hentydedes til, at en Qvægstammes Tienlighed baade til Fedning og til Malkning godt lader sig forene, medens dette fra den anden Side blev imødegaaet, idet man da nedsegedes til at nedstemme sine Fordringer i begge Retninger; thi Produktion af Melk og af Kiød (ikke Fidt) ved eet og samme Dyr lader sig ikke opnaae i nogen tilfredsstillende Grad. Imidlertid turde det dog være muligt at

gaae en fornuftig Middelvei, som Jylland og Dorne vel med Held kunde forfølge, hver i sin Retning og til et godt Maals Opnaaelse for begge Parter. — Hvad navnlig Anglerkøerne angaae, da formeentes de at passe bedre for Dorne end for Jylland.

I Forhandlingen om kunstige Giødningemidler deeltoge Proprietairerne Petersen, Valentiner, Friis, Fjellstrup, Mariboe, Riis, Landmaaler E. Møller Holst.

Guano og suur phosphorsuur Kalk synes især at skulle spille en Rolle hos os; men mange Landmand have lidt stort Tab ved at kjøbe forfalsket Guano. — I Norge og andensteds tilvirkes nu Fiskeguano, som skal have viist fortrinlig Virkning. — Anlæg af flere Beengjødningsfabriker her i Landet vilde være at tilraade, saavelsom Forbud imod Udførsel af Been. Propriet. Friis (fra Hollands Nerreherred) har brugt kunstige Giødningemidler i c. 20 Aar med megen Nytte; han foretrækker nu den sure phosph. Kalk, som især er at anbefale til Kløveren; han lader den gaae igjennem et Sold inden den udstrøes. I hans Egn, hvor Jorderne ogsaa trænge meget til at giødsles, anvendes den ei blot i det Store ved adskillige Gaarde, men selv mange Huusmænd begynde at bruge den. — Efter hans Erfaring virker den gavnligt saavel paa Straasom paa Kiernedannelsen, medens den efter andre Taleres Formening især viser sig virksom ved Udviklingen af Kiernen, hvoraf den har givet flere Fold mere end tilforn var avlet. Høst bør den bruges til den sidste Kierv for desbedre at kunne udøve sin gavnlige Indflydelse ogsaa paa Kløveren og Græsset. — Justitsr. Fjellstrup har af denne Kalkgiødning brugt 400 Pbd. pr. Tønde Land, blandet med ligesaa megen Jord og Torveasse; den virkede gunstigt paa Rugen; men viste sig uvirkjom paa en tørvet Overriølingseng. — Ved Gieddesdal har den udøvet god Virkning, navnlig til Dlieplanter, Rodvæxter og Kløver; en suur Eng gav her et tredobbelt Udbytte efter Kalken. — I Venijsøsel har den paa tør Sandjord yttret ligesaa god Virkning som animalsk Giødning. — Dog gav Guano endnu

rigere Afgrøde; dette Gødningemiddel formenes at virke for længere Tid end den phosph. Kalk, og dens Indflydelse spores baade paa Kiernen og Straetet.

Spørgsmaalet om hvilke Træarter der ere de bedste som Lætræer indledeedes af Justitsr. Fjellstrup; i Forhandlingen deeltogs desuden: Gartner Bagke, Godseier Estrup, Grev Frys, Propr. Bøggild, Skovrider Hansen, Godseier Mourier Petersen, Major Dinesen, Høffjægermester Richtenberg, Forpagt. Hastrup.

Flere, tildeels indbyrdes modstridende Erfaringsdata fremfattes; Justitsr. Fjellstrup, som i c. 60 Aar har befattet sig med Træcultur, anbefaler fortrinsviis Rødgranen som en meget haardfor Træart, hvorom bl. a. Plantningerne paa Alheden bære Vidne; den egner sig især for høie og lette Jorder. Lærken taaler derimod ikke de skarpe Vinde. — Af Løvtræer anbefaler han til Læ: *Salix caprea*, Baandpilen, Bæverasp, Bidien, nogle Poppelarter, og paa høi Jord Birken i Selskab med andre Træer, mange Poppelarter især den canadiske og den pyramidaliske, Ron, den bred- og den smalbladede Baandpiil. Paa fugtig Bund: Hægetræet og den spanske Hyl. — *Pinus enox* voxer for langsomt; — nogle Afarter af Sølvpoplen staae sig vel ret godt imod Vinden, men Bæverasp er dog nok at foretrække.

Efter nogle Taleres Formening kan man ikke ubetinget stole paa Naaletræerne i Læbelter, da de ikke holde sig i Tidens Længde, men høist i de første 30—40 Aar; de tabe derefter deres nederste Grene og Beltet bliver da aabent forneden. Ellen meentes ogsaa at være mislig. — Indenfor Naaletræerne kan i Læbeltet sættes Eg, der bør opelskes i Planteskoler; paa lavere Steder eller flettere Jord Birk; paa de høiere Bæverasp; paa bedre Jord Alf. — Lætræerne bør itide udtyndes; en altfor sluttet Stand fraraades.

Pinus maritima meentes ikke at egne sig for vore Forhold; derimod gjordes opmærksom paa en ny Poppelart: *popul. antheniensis*.

Hvad Egen angaaer, da har rigtignok Erfaringen viist, at den reproducere sig endog paa Hedejorder, hvor Forbrænding er anvendt; men den staaer sig kun i faa Aar imod Vinden. I Belgien anvendes Egen paa Diger, kappes hvert 5te Aar og Barken benyttes til Garverierne. — Som en Fordeel ved Egen i Læbelter nævnedes, at den gjør disse tættre nede ved Jorden. — Af Nogle anbefales fortrinsviis Hvidgran og Balsampoppel; af Andre: Pii, men den maa plantes tilstrækkelig dybt og Topspidserne ikke afhugges i de første 3—4 Aar da Træerne ellers gaae ud. Læbelternes Brede bør i det mindste være 30 Alen.

Forhandlingen om hvorledes Fodning af Stude skeer billigst, indledes af Propriet. Pind, som bl. a. bemærkede, at hvis vi kunde opfodre alt vort Korn, vilde meget vindes, idet større Besætning da kunde holdes, mere og bedre Gødning tilveiebringes og Jordernes Frugtbarhed saaledes efterhaanden forøges i en mærkeligere Grad. Efter hans Mening betaler Fodning sig i det mindste ligesaa godt som Meierier. Som et godt Hjælpemiddel ved Fodningen anbefales Kartofler, som han dyrker i det Store og især anvender til Eftermiddags = Gisterne. — En meget udvidet Dyrkning af Rodfrugter kan dog nu for Tiden vanskeligen finde Sted af Mangel paa arbejdende Hænder. Af indvandrede Tydskere og Svenskere ere vel c. 15000 komne til Jylland for at søge Arbeide; men de forslaae ikke. — Hvad Fedeqvægets Afsetning angaaer, da formenes det tilraaadeligt, saavidt muligt at fordele den igiennem den største Part af Aaret.

Grev Frys anbefaler Turnips til Fodning; han har deraf produceret 2—300 Tdr. pr. Td. Land. Endog paa meget slet Jord har han efter Guano havt gode Afgrøder deraf. — Da Turnips giver Melken Ajsmag, finder han den ikke tienlig for Meierier.

En anden Taler (fra Holmsland) nævner som en passende daglig Gift: 2 Skpr. Kartofler til en Ko og 3 Skpr. til en Stud foruden Kiervhakkelse.

Godseier Estrup indledede Discussionen om den bedste Culturmethode ved Naaletræers Opelskning paa større Hedeskræftninger og om Træfrøets Udsaaening i Lyngen. Herover yttrede sig desuden: Skovrider Hansen, Forp. Bøggild, Justitsr. Fjellstrup, Hoffjægermester Lichtenberg, m. Fl. Der udtaltes bl. a., at naar der skal saaes umiddelbart i Lyngen, vil meget Træfrø medgaae, hvad enten det er Fyr eller Gran, og denne Maade saaledes blive for kostbar, om end Frøet kan komme godt op imellem Lyngen, hvad dog ei altid viser sig at være Tilfældet. — Frøets Nedhævning anbefales. — Der henvistes til Plantningsforsøg, foretagne af Justitsraad Wiørnsen; Granen kom ei op imellem Lyngen, derimod vel Fyrren, men den voksede kun simpelt. Ved Segeberg og Neumünster kultiveres kun Fyrren; Frøet nedbringes med en omvendt Hæve.

I Hedeegnene findes jevnlig en Lyngjord, hvorpaa Træ-cultur er vanskelig da Jorden ikke let forraadner; for saadan Jord anbefales to til tre Aars Udluftning og dens Forbrænding til Aske.

Planteboret sparer Arbeidskraft, og hvor det benyttes, kan der anvendes mindre Planter (lige fra Frøbedet) end naar Hullerne ere gravede. Culturjorden kommer og til større Nytte i de smaae borede Huller. — Flere Talere anbefalede Planteboret, andre indvendte derimod, at det er usikkert og i alt Fald kun anvendeligt paa god Jord, undtagen inde i Skove; Madsjorden kommer ikke tilbørligt ned; paa raa Hedejord duer det allermindst.

Der tilraades at grave Hullerne om Efteraaret og at bruge Hedeorvasse til Culturjord.

Da Træerne gaae ud efterat deres Rødder have naaet Ahlen, maa der fulegraves, hvor denne forekommer.

Flere Steder have de unge Culturer lidt overordentligt af Oldenborrelarver uden at man har været istand til at forebygge Skaden. Det er især de yngre Planter, som ere ødelagte, medens de udprlede 3 og 4 aarige Planter nogenlunde

forfaanedes. — Paa pinus austr. og marit. har man sporet Odelæggelse af Myrer.

En Taler formeente, at Gran helst bør udplantes med toaarige Planter.

Forhandlingen over flydende Gjødnings Anvendelse og de derved vundne Erfaringer indleedes af Gartner Frisette; deri deeltog iøvrigt: Kjøbmændene Brandt og Brass fra Hobro, Boye fra Viborg, Gartner Bagke, Propriet. Pind, Godseier Mourier Petersen, Baron Blixen Fineke, Justitsraad Fjelsstrup, Propriet. David, Prof. Jørgensen m. Fl. — Som et Fortrin ved flydende Gjødning nævnedes, at den virker mere umiddelbart paa Planterne, idet disse strax kunne tilegne sig den; dens Anvendelse synes derfor ogsaa at være i Tiltagende, og der er vundet bedre Resultater efter den, end efter sædvanlig Gjødning. Den maa helst anvendes i den første Væxtperiode; senere er dens Virkning ringere. — Til flydende Gjødning kan man f. Ex. anvende Komøg og Guano, opløst i et tilstrækkeligt Quantum Vand. — Hvorlænge den flydende Gjødning virker, derom udtaltes afvigende Erfaringer. Nogle nævnte eet, hoist to Aar; andre indtil 7 Aar, men denne var rigtignok meget kraftig, idet den hentedes fra Fædestalden. Der fremførtes den praktiske Bemærkning, at Tiden for dens Virksomhed væsentligt beroer paa dens Qualitet. Iøvrigt viser den sig især velgjørende paa Græsmarker. I Belgien og England anvendes den fornemmelig til den første Afgrøde; ved adskillige engelske Avelsbrug fordeles den nu over Markerne ved et heelt System af Rørledninger og ved en Tryk-pumpe.

Flere Talere havde med udmærket Virkning benyttet flydende Gjødning baade paa Agre og Enge, især naar Jordsmønnen er vel opløst. Bygget gif i Leie derefter. Justitsraad Fjelsstrup har anvendt den i 40 Aar; han har anlagt tre af Cement opmurede Gruber, som fra Moddingen forsynes med Gjødnings-saft især efter Frostens

Dphør. Til dens Fordeling paa Marken anbringer han bag paa Bognen et $1\frac{1}{2}$ Alen bredt Straalebrædt med Riller. Nytten deraf har især viist sig paa Græsmarker og Billehavre; men dog ogsaa paa Kartofler og Boghvede, navnlig i det første Aar, saavel som i Haver paa Frugttræerne. Hos Andre er Gjødningskæften med megen Fordeel anvendt til Overgydning af Compostmoddinger. Til Roedyrkning er den ogsaa at anbefale, ved hvilken Leilighed bemærkedes, at Roernes Afbladning fremmer disses Udvikling.

I Slutnings-Mødet den 28de Juni oplæstes tvende Indstillinger, som Præsidiets, ifølge Forsamlingens Beslutning, havde ladet forfatte, den ene til Justitsministeriet om Dnskeligheden af Forandringer i Straffelovgivningen om Skovforbrydelser, den anden til Indenrigsministeriet om Forandringer i Lovgivningen om skadeligt Vands Afledning og Vandets Benyttelse i landøkonomisk Viemed. — Begge Indstillinger vedtoges.

Agent Jacoby fra Randers udtalte, paa Randers Byes Communalbestyrelses saavel som paa Randers Amts Huusholdningselskabs Begne, det Dnske, at den næste Landmands-Forsamling maatte blive afholdt i Randers. Der udviklede sig i den Anledning en Discussion: om det næste Mødested atter skulde være paa Halvøen, eller i Thyen eller i Lolland-Falsters Stift; og i den Henseende blev bemærket, at der helst burde saavidt muligt alterneres med Mødested, hvorhos Nogle anbefalede Randers eller Horsens, Andre (navnlig Hr. v. Ladiges) Haderslev, atter Andre Odense. Det blev bl. a. fremhævet, at Localiteterne for en saadan Forsamlings Afholdelse ere meget indbydende baade i Horsens og i Haderslev. — Herover lod Formanden foretage Afstemning ved Haandsoprækning, og Resultatet blev da, at man næste Gang skulde samles i Haderslev, men hvis mellemkommende Omstændigheder skulde imod Formodning være til Hinder for at faae Forsamlingens Afholdelse bragt istand i sidstnævnte By,

da skulde Odense vælges. Det overdroges Præsidiumet at anmode nogle Mænd i og i Nærheden af Haderslev om at sammentræde i en Comitee for at forberede alt Fornødent til den næste Forsamling, forudsat at Betingelserne for dens Afholdelse i sidstnævnte By ere tilstede. — Ved Majoritet blev det derhos — efterat der var reist Spørgsmaal om ikke disse Forsamlinger maaskee helst maatte holdes hvert 3die Aar — vedtaget, at de som hidtil afholdes hvert 2det Aar.

Det Dyrskue, som var afholdt den foregaaende Dag, gav Anledning til en Meningsudvegling imellem adskillige af Forsamlingens Medlemmer. Det blev bl. a. ved denne Leilighed udhævet, at forsaavidt Get og Andet kunde være at paaanke, da maatte Marsagen dertil væsentligen søges i Forhold, hvorover man ikke kunde byde. Saaledes kunde en stor Deel af de concurrerende Dyr, som fra Norre-Sundby skulde bringes over Liimsfjorden, formedelt Stormveir ikke overføres førend om Fredagsmorgen, altjaa først paa den Dag, da Dyrskuet skulde holdes; en samtidig Fremstilling for de udvalgte Dommere af alle Dyrene kunde saaledes ikke skee, og hverken Dyrskuecomiteen eller Dommerne fik tilstrækkelig Tid til at udføre deres Hverv paa en saa fyldestgjørende Maade, som de selv kunde have ønsket. — Det laae i Omstændighedernes Medfør, at de vedtagne Bestemmelser ikke strengt lode sig gennemføre. — At gjøre forøgede Fordringer til Dommerne, vilde være upraktisk; deres Hverv er alt besværligt og utafnemmeligt nok; man kan ikke gaae videre, end lade Forsamlingen udvalge en Slags Jury iblandt kyndige og retsindige Mænd, der domme efter deres Samvittighed. — Nogle Talere fandt vel, at en Motivering af Bedømmelsens Udfald er ønskelig og at Dommerne nok vilde kunne meddele en saadan; men dette blev imødegaaet og fraraadet af Andre, som meente, at en offentlig Motivering kunde vildelede og medføre andre Ulemper.

En rigtig Classification af Dyrene har sine store Vanskeligheder; om den bør foretages af Fremstillerne eller af Dommerne, derom yttredes afvigende Meninger. — Man vilde ei let faae Udstillerne til at holde Dyrene samlede i den tilbørlige Tid til Præsensation, Classification og Bedømmelse. —

Hensigten med Dyrskuer opnaaes egentlig kun tilgavnø, naar de paagjeldende Egnes anerkjendt bedste Dyr fremstilles; en Taler fandt det derfor ønskeligt, om Landbosforeningernes Bestyrelser opfordredes til at virke herfor i Fremtiden.

Formanden yttrede sig om den formeentlige Nødvendighed af at der ved de næste Landmands-Forsamlinger antages Stenographer for at Forhandlingerne kunne fuldstændigt og nøiagtigt blive nedskrevne.

Forhandlingerne om, hvorvidt det er fordelagtigt at holde Kjødfaar paa Gaarde, der egne sig for Malke- eller Fedekvæg, indledeedes af Proprietair Valentiner, som bl. a. yttrede, at en eensidig Besætning er uheldig baade med Hensyn til Fodringsmidlerne og til Gjødningen. — En blandet Besætning, saasom af Køer og Faar i et passende Forhold, turde i mange Tilfælde være fordeeltigere.

Proprietair Toldorphy anbefaler at holde Kjødfaar ved Siden af Qvæget. De tidligere Græsarter kunne bedst benyttes for Faarene, som taale Foraarskulden bedre end Køerne. — Paa 2 til 3 Køer kunde holdes 1 Faar; paa 2 Stude ligeledes 1 Faar. — Faarene kunne paa Græsmarkerne afløse Qvæget. I England pleie Qvæg og Faar at gaa mellem hverandre; hos os maatte de derimod holdes i Toir. — Gaarde med ældre Græsmarker kunne holde endnu flere Faar; Græsjet vil nok slaae til. — Faarene kunde lettere overvintres end Qvæget; i Sygdomstilfælde kunne de slagtes, og, da de bør holdes godt, sælges med Fordeel. — I Jylland gives mange Gaarde med lave og sure Græsgange, der kunne

benyttes for Kjødsfaar, men derimod ikke for andre Faareflags eller for Dvæget.

Landmaaler E. Møller Holst henvisste til en Afhandling i hans Ugeskrift af Godseier Leedorph om denne Gjenstand.

Over Spørgsmaalet om den meest passende Kælvingstid yttrede sig Kammerraad Andersen fra Gundersløvholm, som antog den tidligere Kælvingstid (i Januar og Februar) for at være den bedste, men at Tiden forresten meget maa afhænge af de færlige Forhold. — Hvor Køerne staae paa en ringere Fodring maa de nok helst kælve lidt senere.

Angaaende Spørgsmaalet om Ursagen til at Engoverrisling ikke har faaet den Betydning her som i andre Lande, yttrede sig Landmaaler Marschall, Proprietairerne David, Valentiner, v. Ladiges, Kammerherrerne Wichfeld og Schulin, Landmaaler Møller Holst, Gaardeier D. Kirk, Justitsraad Fielstrup, Raadmand Boye.

Man erkjendte, at Engvandingen er en meget nyttig Sag paa de Steder, hvor Localforholdene egne sig derfor, men beklagede, at Misgreb herved ere begaaede, tildeels som Følge af Mangel paa sagkyndig Ledning af Anlægene fra først af; disses tilberlige Vedligeholdelse er derhos paa mange Steder bleven forsømt. — Paa Verne savnes i Almindelighed tilstrækkeligt Vand til Engoverrisling; saaledes bleve før Krigen kostbare Vandingsanlæg udførte i Statsklovene i det nordlige Sjælland; men der viste sig snart Vandmangel, og disse Anlæg ere nu opgivne.

En Yttring om, at det Vand, der har gjennemstrømmet Heder, Moser og andre ringe Landstrøg, neppe er tjenligt til Engvanding, blev fra flere Sider imødegaaet, idet denne Formening ikke stadfæstes af Erfaringerne fra det vestlige Jylland, hvor der som oftest intet andet Vand haves til Raadighed, men hvor det ikke desmindre gjør god Nytte paa Engene. Til Stadfæstelse af hiin Yttring nævntes Anlægene ved Seil-

gaard, i hvilken Anledning det bemærkedes, at Forholdene ere her særlig ugunstige.

Fremdeles formeentes, at paa Moseenge og andre kolde Jorder, hvor Engvanding jevnlig er anvendt, navnlig paa Verne, hører den ikke ret hjemme, hvorimod der dog blev fremhævet Erfaringer fra Nordtyskland, men hvor der ikke skrides til Banding førend Mosejorden er tilstrækkeligen tør-lagt ved Grøftning.

Fra Sydslævig nævntes et mislykket Forsøg med Banding af en drainet Eng.

Fra Ringkjøbing Amt oplystes, at der i den Egn har udfoldet sig megen Virksomhed for Engvanding især i Aarene 1840 til 1848, og Interessen for denne Sag er her snarere i Til- end Aftagende; de smaae Vandløb benyttes især flittigt; men Mangel paa Arbeidskraft og tildeels paa Kapital hindrer ofte Bandingens Iværksættelse i den onskelige Udstrækning; hvortil kommer, at den nugældende Vandlovgivning ikke tilstrækkeligen understøtter den fremadstræbende Jordbruger. Begreberne om Afgangen til Vandets Benyttelse have forst i den sildigere Tid begyndt at klare sig; og derved er Nødvendigheden af Modificationer i denne Green af Lovgivningen bleven mere indlysende; navnlig formenes det at være nødvendigt, at en ei blot mæglende, men i fornødent Fald tillige dømmende Autoritet træder op imellem Parterne. — I Ringkjøbing Amt versere nu adskillige Retsjager, fremkaldte ved Forbud fra Mølleieernes Side imod Vandløbenes Opstemning. — De nu stedfindende Forhold i Henseende til det rindende Vands Afbenyttelse have i Vesteregnet medført Chicaner og andre Ulemper for de Paagældende.

Capellan Wulff fra Skaane indrømmedes Ordet, idet han ønskede at gjøre en generel Bemærkning; han udtalte sig om, hvormeget Danmark er i landøkonomisk Henseende gaaet forud for Sverrig og hvor stor Nytte navnlig Skaane har havt af de danske Landmænd, som have etableret sig der i den

nyere Tid, ved den Virksomhed, de have udviist og de gode Exempler, de i forskjellige Retninger have fremstillet. Han anbefalede i fælleds Interesse en nærmere Tilslutning og Samvirken imellem Naboerne paa begge Sider af Sundet, og fandt det navnlig ønskeligt, at Forsøgs-Comiteer organiseredes, og at der udkastedes en Plan for Anstillelse af landøkonomiske Forsøg, hvorom da nærmere kunde confereres med nogle svenske Landmænd.

Over Spørgsmaalet om, paa hvilken Maade den animalske Gjødning helst maa behandles, yttrede sig Hr. v. Ladiges, Forpagter Hansen fra Langeland, Proprietair Warburg, Professor Jørgensen, Lector Prosch, Justitsraad Fjølstrup, Propriet. Maribo, Gaardeier D. Kirk, m. Fl.

Nogle formeente, at Gjødningens bedre Bestanddele længst bevares, naar den ligger under Tag. En Landmand i det Slesvigske har ombygget sin Stald, gjort den høiere og givet den en saadan Indretning, at Moget, som bliver liggende under Dvæget et Par Maaneder, kan paa Bogne udføres paa Marken directe fra Stalden. Herved vinder Gjødningen i Qualitet.

Gjødningen fra Kreaturerne maa helst blandes med Tørvejord, eller i Mangel deraf med almindelig Jord. Rigtig nok bidrager saadan Møgblanding til Arbeidets Førogelse; men i magre Egne med lette Sandjorder kan det nok betale sig. I Hedeegnene finder saadan Gjødningsblanding almindeligen Sted; Fremgangsmaaden herved oplystes nærmere; det er kun om Sommeren at Blandingen steer; ublandet Gjødning vilde paa disse Egnes skarpe Jorder forbrændes. Men for Avlsbrug paa Derne vilde saadan Gjødningsblanding formeentlig være mindre tilraadelig. — Anvendt til Møgblanding baade i Møddingen og i Stalden har Jord fra Skudtervmojer saavel som tørt Sand (det sidste anbefalet i et Skrift af Schlipf) viist god Virkning.

Naar Foderet ikke tærstes, men gives Kreaturerne i Kjernen saaledes som det er groet, vinder naturligviis Gjødningen. En Laler finder bedst sin Regning ved at udføre Gjødningen af Stalden eengang ugentlig. Dette er ogsaa stadfæstet ved mange og omfattende Forsøg og Erfaringer, anstillede i Frankrig under Ledning af en Commission, tildeels bestaaende af Veterinairer og Videnskabsmænd, som derhos kom til det Resultat, at Gjødningens Opbevaring i Stalden i længere Tid ikke indvirker uheldigt paa Dyrenes Sundhed. — At Møget fra de forskjellige Kreaturer blandes sammen i Mødningen, ansees tilraadeligt.

Formanden gjorde Forsamlingen bekendt med, at der fra Ultuna ved Upsala var skænket Forsamlingen et Par Blove, som vare at see ved Udstillingen og foreløbigt ville blive prøvede hos nogle Landmænd. Naar de i sin Tid ere blevne fremstillede ved den næste Landmands-Forsamling, ville de passende kunne afgives til den Samling af Modeller og Redskaber, der forventes istandbragt ved den nye Landbohøiskole.

Efterat Formanden havde bemærket, at der ved Discussionsmoderne i disse Dage vare behandlede 23 Spørgsmaal og vedtaget 2 Andragender til Regjeringen, blev paa hans Opfordring af den forsamlede Mængde udbragt et ni Gange gjentaget Hurra for S. M. Kongen, som atter ved denne Leilighed havde viist sin høie Interesse og Velvillie for Landmandsforsamlingerne ved allernaadigst at yde et Tilskud af 1000 Rdlr. til Præmierne, som bleve uddeelte for Huusdyr og Landbrugsprodukter. — Ogsaa for Comiteerne, saavel den, der havde besørget det hele Arrangement til Forsamlingens Afholdelse som de, der udvalgtes til de fremstillede Gjenstandes Bedømmelse — hvis Medlemmer havde, saaledes som Formanden yttrede, gjort sig velsfjortjente til Forsamlingens taknemmelige Paaskjønnelse for det Offer af

Lid, Evner og Kræfter, som de i den gode Sags Tjeneste velvilligen have ydet under Udførelsen af de dem overdragne tildeels byrdefulde Hverv, — udbragte Forsamlingen rungende Surraer.

Med Forsamlingen var forbunden et Dyrskue og en Udstilling af Redskaber og Produkter. Med Hensyn til Dyrskuet henviser vi til den efterfølgende Afhandling.

Udstillingen af Redskaber og Produkter fandt Sted i Exerceerhuset og den dertil stødende Plads, og udmærkede sig ved sin Smagfuldhed og Orden, der gjorde Hr. Fabrikant Rathmann og Lieutenant Møller, der havde forestaaet Arrangementet, megen Ære, ligesom ogsaa Medlemmerne der mødte en større Imødekønnen og Opmærksomhed fra Bestyrernes Side, end noget andet Sted i Forsamlingen. Der var udstillet meget smukke Samlinger af Redskaber, hvoriblandt vi fremhæve Haandredskaberne fra Marstrand (der fik første Præmie), Maskinerne fra Gamsts & Lunds Efterfølgere, fra Allerup Petersen, Galster o. fl., men noget egentligt Nyt vide vi dog ikke at fremhæve. En Rækkejaaemaskine og en Frosjaaemaskine af ny Construction vare rigtignok fremstillede, men saa sammensatte, at neppe nogen Landmand vilde vove at tage en saadan i Brug.

Mest Bifald blandt de udstillede Redskaber vandt omtalte Fabrikant Marstrands Haandredskaber, der dannede Decoration paa Bæggene i Udstillingslocalet. De udmærkede sig ved Lethed, Styrke og hensigtsmæssig Construction, og naar Prisen kan blive ansat lavere, som man tør haabe vil skee, naar Fabricationen drives mere i det Store, tvivle vi ikke om, at de ville finde almindelig Udbredelse hos Landmændene over hele Landet.

Af fremmede Maskiner tiltrak især en engelsk Meiemaskine fra Croskill sig almindelig Opmærksomhed; den blev prøvet paa en Rugmark tæt ved Aalborg i en stor Deel af Medlemmernes Nærværelse. Rugen stod temmelig tynd og var

endnu meget grøn; imidlertid afflar Maskinen Straaet godt, lod korte Stubber og lagde Sæden ret tilfredsstillende; den syntes imidlertid at fordre temmelig megen Kraft, tog ikke meget for og Bendingen saavel som hele Manipulationen synes endnu ikke at ssee beqvem nok. Imidlertid troe vi, at de Tilstedeværende medtog Overberviisningen om, at Meining med Maskine er udførlig, om endog Maskinen endnu maa modtage mange Forbedringer for at kunne tilfredsstille alle Landmandens Fordringer.

Forsamlingen holdt sine Møder i Compagnihuset, hvis store Sal ialmindelighed var tilstrækkelig til at rumme de Medlemmer, der ønskede at overvære Discussionerne, og om Aftenen tjente til Conversationslocale, hvor der da hyppig var sørget for Musik, og om Fredagaften efter Festmaaltidet fandt et improviseret Bal Sted. Sangforeningen bidrog paa det bedste til at sørge for Medlemmernes Underholdning om Eftermiddagen, hvor de smukke Anlæg, der findes i Nærheden af Byen, vare det almindelige Samlingssted. Da Veiret tillige var heldigt, hengif Dagene usædvanligt hurtigt, og ville, derom ere vi overbeviste, hos næsten alle Tilstedeværende have efterladt en venlig Grindring. Kun over een Gjenstand horte man hyppige Klager, og det var de høie Priser, hvormed Altmaatte betales, navnlig Logiet, som var anvist Medlemmerne igjennem Comiteen, og for hvilket Betalingen langt oversteg, hvad der ved nogen tidligere Forsamling har været fordret. Vi anføre dette for at gjøre Comiteerne for de tilkommende Forsamlinger opmærksomme paa itide at træffe de fornødne Foranstaltninger for at undgaae denne Grund til Misfornoielse. De Medlemmer, der som Gjæster boede hos Familier, og det var sikkert mange, havde vistnok al Grund til at finde sig tilfredse med den Gjæstfrihed, der fra alle Sider blev viist dem.